

ÖRKELLJUNGA
KOMMUN

Kultur- och fritidsförvaltningen

Biblioteksplan

för Örskelljunga kommun
2018-2021

Biblioteksplan för Örkelljunga kommun 2018-2021

1. Inledning

Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner anta en biblioteksplan för sin verksamhet i biblioteksområdet. Biblioteksplanen ligger till grund för den kommunala verksamheten inom biblioteksområdet för folk- och skolbiblioteken, i Örkelljunga kommun och ska fungera som ett aktivt redskap i utvecklingsarbetet.

Den här biblioteksplanen ersätter "Biblioteksplan för Örkelljunga kommun 2015-2017" (KFN.2015.80). Ansvarig för biblioteksplanen är Kultur- och fritidsnämnden och tjänstepersoner vid folk- och skolbiblioteken har på uppdrag av Kultur- och fritidsnämnden formulerat planen.

Bibliotekens uppdrag

"Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla."

Biblioteksplanen 2 §

2. Lagar och styrdokument

Bibliotekslagen (2013:801) trädde i kraft den 1 januari 2014 och fastställer att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt främja litteraturens ställning. Kommunerna ansvarar för folkbiblioteken och varje kommun ska ha minst ett folkbibliotek. Bibliotekslagen är en ramlag, vilket innebär att den anger övergripande principer och riktlinjer för biblioteksväsendet. Kommuner och landsting ska även anta biblioteksplaner och Kungliga biblioteket ska följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används.

Prioriterade grupper som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar genom att erbjuda litteratur till dessa grupper utifrån deras behov. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och allmänheten ska avgiftsfritt kunna låna litteratur och använda sig av bibliotekens tjänster och enkelt kunna komma i kontakt med biblioteken och personalen genom de kommunikationskanaler som biblioteken använder sig av.

Bestämmelser om skolbibliotek finns i 2 kap. 36 § skollagen (2010:800), i 5 och 7–10 §§ bibliotekslagen. Lagen gäller såväl kommunala skolor som friskolor.

Med tillgång till bibliotek menas, enligt skolinspektionen, att det ska finnas i skolans egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolans lokaler. Biblioteket ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Biblioteket ska även vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Skolbiblioteken i Örkelljunga kommun arbetar efter en skolbiblioteksplan som tagits fram av skolbiblioteksgruppen, bestående av kommunens skolbibliotekarier. Nytt intervall för denna plan är 2018-2021. Skolbiblioteksplanen skall betraktas som en verksamhetspecifik tillämpning av den övergripande biblioteksplanen.

Folk- och skolbiblioteken styrs även av de årliga styrkort som Kultur- och fritidsnämnden i Örkelljunga kommun fastslår. Kommunens värdegrund: Kunskap – Omtanke – Handling, ska genomsyra vårt arbete och tydligt uppfattas i alla våra möten med kommuninvånarna.

Biblioteken i Örkelljunga samarbetar sedan 2012 med tio andra kommuner i Nordvästra Skåne vars samarbete heter Bibliotek Familjen Helsingborg. Under 2017 framtoogs en gemensam verksamhetsplan 2017-2019 där bibliotekslagen och Regional kulturplan för Skåne 2016-2019 ligger som grund. Detta dokument är en del av biblioteken i Örkelljungas biblioteksplan. UNESCOs internationella biblioteksmanifest och FN:s barnkonvention har även påverkat denna plan.

3. Folkbiblioteksorganisationen

Huvudbiblioteket finns i centralorten Örkelljunga. I Skånes Fagerhult och i Åsljunga finns integrerade biblioteksfilialer, det vill säga skol- och folkbibliotek. Öppettider inom folkbiblioteksverksamheten fastslås årligen i samband med kultur- och fritidsnämndens budgetprocess. För verksamhetsår 2018 gäller att huvudbiblioteket är öppet 41 timmar/vecka och filialerna 4 timmar respektive 2,5 timmar.

Antal anställda inom folkbiblioteken är 6 bibliotekarier och 1 arkivassistent. Totalt motsvarar det 3,7 HT i Örkelljunga samt 0,25 HT i Skånes Fagerhult och 0,175 HT i Åsljunga. Arkivassistentens tjänsteomfattning är 0,5 HT. Folkbiblioteken i Örkelljunga ingår i bibliotekssamarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg sedan 2012. I samarbetsstarten rörde det sig mestadels om ett gemensamt bibliotekssystem och gemensamma lån mellan de elva kommunerna. Idag samarbetar även bibliotekskommunerna när det rör strategisk utveckling inom biblioteksverksamheten och där vi tillsammans genomför kompetensutvecklingsåtgärder t ex genom olika projekt och gemensamma lovaktivitetssatsningar.

Folk- och skolbiblioteken i Örkelljunga har sedan 2017 samma bibliotekssystem som hela Bibliotek Familjen Helsingborg. Folkbiblioteken i Örkelljunga delar bibliotekskatalog med övriga folkbibliotek inom bibliotekssamarbetet medan skolbiblioteken lanserar en kommungemensam skolbibliotekskatalog någon gång under 2018. Samtliga skol- och folkbibliotek är RFID-bibliotek sedan

2017. Under 2018 implementeras meröppet bibliotek på något eller några av folkbiblioteken.

4. Skolbiblioteksorganisationen

Skolbiblioteken i Örkelljunga arbetar efter skolbiblioteksplanen där även syftet, arbetssättet och målen är formulerade. (Skolbiblioteksplan 2018-2021) Skolbiblioteksplanen skall betraktas som en verksamhetsspecifik tillämpning av den övergripande biblioteksplanen.

Örkelljunga har sedan många år tillbaka utbildade skolbibliotekspersonal bestående av fyra bibliotekarier som delar sin tid mellan kommunens totalt åtta skolor, med undervisning från förskole-till gymnasienivå. Sedan hösten 2017 finns en skolbibliotekssamordnare med utvärderings- och uppföljningsansvar av skolbiblioteksverksamheten.

5. Vad är ett bibliotek?

Ett bibliotek är en kravlös plats i samhället där människor kan mötas och utvecklas i det demokratiska samhället genom de tjänster som biblioteket erbjuder och genom att tillhandahålla medier och tjänster för att väcka läslust. Det är också en plats där människor kan bilda sig en egen uppfattning genom de medier och tjänster som biblioteken erbjuder. Till biblioteket kommer personer för att bli digitalt delaktiga och lära sig mer om källkritik och där regeringen, under biblioteksplansperioden, satsar medel för att utveckla bibliotekens kompetens i syfte med att öka medborgarnas digitala delaktighet på ett mer samlat och strategiskt sätt.

Som verktyg används datorer, bibliotekslokaler, mobila biblioteksvarianter såsom popup-bibliotek på cykel, det digitala biblioteket genom bibliotekskatalogen, öppettider och personalens kompetensmångfald.

Ett bibliotek är också en institution som ska förmedla upplevelser genom kultur, folkbildning från småbarnsåldern till ålderns höst. För många är biblioteket även en studieplats och biblioteken ska spegla aktuell forskning genom olika typer av samarbete med universitet. Ett bibliotek kan vara öppet med och utan bibliotekspersonal. När biblioteket är obemannat kallas det för meröppet och då kan biblioteksbesökaren komma in och använda bibliotekets tjänster genom sitt bibliotekskort och en kod som skannas av vid entrén. Ett meröppet bibliotek har givetvis personalbemannade tider som fortsätter ge personlig service, men biblioteket blir tillgängligt fler timmar på dygnet och i veckan.

6. Särskilda målgrupper

Folkbibliotekens målgrupp utgörs av hela befolkningen men vissa grupper och undergrupper kan definieras och avgränsas. Prioriterade grupper som biblioteken enligt Bibliotekslagen ska ägna särskild uppmärksamhet och resurser åt är personer med

funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar, genom att erbjuda litteratur till dessa grupper utifrån deras behov. Detta genom att ha litteratur på andra språk än svenska och de nationella minoritetsspråken samt lättlästa böcker och därtill olika tekniska hjälpmedel. Behoven hos samtliga målgrupper skall tillgodoses inom ramen för verksamheten.

7. Personer med funktionsnedsättning

Biblioteken i Örkelljunga erbjuder följande tjänster för personer med funktionsnedsättning. Barn som läser med ögonen, öronen eller med fingertopparna kan låna medier från den så kallade Äppelhyllan. Där finns även medier för vuxna som önskar inspiration och stöd rörande läsnedsättning hos barn. Bibliotekarierna förmedlar kunskap om de olika lässätten som gäller för respektive barn.

Nedladdning av talböcker, introduktion i nedladdning, utlån av tekniska hjälpmedel, en tillgänglig webb, lättlästa medier, böcker på punktskrift, e-böcker och en fysisk tillgänglighet i bibliotekslokalerna samt vid arrangemang ska ljudanläggning användas. Biblioteken i Örkelljunga erbjuder även så kallad bokrund, då bibliotekspersonal tillhandahåller medier till människor som vistas på äldreboende i kommunen.

8. Personer av utländsk härkomst

Biblioteken i Örkelljunga erbjuder medier på andra språk än svenska. Delvis genom eget bestånd och delvis genom bibliotekssamarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg och fjärrlån från andra bibliotek i Sverige och grannländer. Gemensamt med Bibliotek Familjen Helsingborg finns vägledning till litteraturen på bibliotekskatalogens webbsida "Ny i Sverige". Genom bibliotekskatalogen kan besökare även nyttja digitala språkkurser (Mango) och PressReader (onlinetjänst med dagstidningar från hela världen). Biblioteken i Örkelljunga tillhandahåller medier på lättläst svenska samt medier för barn och unga på andra språk än svenska.

9. Nationella minoriteter

Biblioteken i Örkelljunga tillhandahåller medier som riktar sig till de nationella minoritetsspråken finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch.

10. Barn och unga

Biblioteken i Örkelljunga har ett välfungerande samarbete med skolor och förskolor i kommunen. Alla nyfödda kommuninvånare får en bokgåva som vårdnadshavarna kan hämta på folkbiblioteken. Alla F-klasser erbjuds biblioteksbesök där syftet är att lära sig mer om böcker och bibliotekets verksamhet genom så kallad boklek. Huvudbiblioteket samverkar även med familjecentralen, barnavårdscentralen, Centrumresursen och öppna förskolor gällande inspirationsmöten och biblioteksbesök. Sedan många år

tillbaka finns två läseklubbar för åldrarna 9-13, 13-16 år där barn och unga träffar bibliotekspersonal för att prata böcker och andra livsuppehållande saker.

11. Ansvariga nämnder och förvaltningar

Ansvar för folkbiblioteksverksamheten i Örkelljunga kommun ligger på kultur- och fritidsnämnden. Även personalansvaret och det operativa ansvaret för skolbiblioteksverksamheten ligger enligt gällande organisation på kultur- och fritidsnämnden.

Utbildningsnämnden har dock enligt skollagen ett ansvar för att tillse att fungerande skolbibliotek finns tillgängliga för samtliga elever i grundskola och gymnasium. Utbildningsnämnden har också ansvar för att tillse att medel för verksamheten finns avsatta i skolornas budget. För friskolans bibliotek ansvarar dess styrelse.

12. Samverkan med kommunala institutioner

Förutom tidigare nämnda samarbetet gentemot barn och unga så samverkar även biblioteken i Örkelljunga med övriga tjänstepersoner inom Kultur- och fritidsförvaltningen och därigenom bidrar med läsfrämjande, lokalhistoriska- och kulturella aktiviteter. Kultur- och fritidsförvaltningens arbetsfält inkluderar även evenemang, kultur, musik och föreningslivet vilket det därav finns ett gott och nära samarbete sinsemellan områdena. Kultur- och fritidsförvaltningen har nära till andra förvaltningar i samarbete och rent geografiskt. Utifrån olika aktiviteter och målgruppsatsningar tas det kontakt med t ex förskolan, skolan, näringslivet, SFI, Socialförvaltningen, Arbetsmarknadsenheten eller äldreomsorgen. Huvudbiblioteket i Örkelljunga är också en InfoPoint, en enklare form av turistinformation, där personlig service, broschyrer och kartor kan fås. Övriga InfoPoint i kommunen drivs av företagare. Under 2017 formades ett samverkansråd där föreningsliv, kommunanställda och civilsamhället träffas några gånger per år för att söka samarbete och synkronisera olika integrationsinsatser i kommunen.

13. Samarbeten med föreningar, organisationer och det civila samhället

Biblioteken i Örkelljunga har ett gott samarbete med föreningslivet och utvecklar arbetet både externt och internt inom kultur- och fritidsförvaltningen som har det som uppdrag. Hembygdsfokus är viktig för besökarna och det finns ett gediget samarbete med Hembygdsföreningen och civilsamhället där biblioteken dels lånar ut och säljer hembygds litteratur och dels lyfter kulturarvsfrågan genom utställningar och arrangemang under året. Biblioteken i Örkelljunga är lyhörda gentemot det civila samhället när det rör att fånga upp önskemål som rör konst- och kulturlivet. Som verktyg för att möjliggöra möten och lyfta människors egna kunskaper inom detta fält används Skaparbibblan, en mobil verksamhet som odlar konst- och kulturmöten runt om i kommunen. Biblioteken i Örkelljunga

skapar en arena för människor att utvecklas och möjliggör möten genom tjänstepersonernas kompetens och nätverks försorg.

14. **Samverkan inom Bibliotek Familjen Helsingborg**

Sedan 2012 samarbetar elva kommuner i nordvästra Skåne med biblioteksverksamheten och Örkelljunga är en del av samarbetet som heter Bibliotek Familjen Helsingborg. Kommunerna som är med i samarbetet är Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Landskrona, Perstorp, Svalöv, Åstorp, Ängelholm och Örkelljunga. Folkbiblioteken samarbetar bland annat kring ett gemensamt bibliotekssystem med tillhörande katalog, e-tjänster, transporter, evenemang, kompetensutveckling och marknadsföring. Användarna kan låna, lämna och beställa på alla bibliotek som är med i samarbetet och har tillgång till 55 biblioteks medieutbud. I samarbetet finns även en meröppet-nätverksgrupp som tillsammans ser över effektiviteten när allt fler, liksom Örkelljunga kommun, är på väg in till en sådan bibliotekstyp.

Under 2017 fastlogs en verksamhetsplan för Bibliotek Familjen Helsingborg som gäller 2017-2019. Den följer här:

Bibliotek Familjen Helsingborg erbjuder en arena för fri åsiktsbildning och utveckling i det demokratiska samhället. Bibliotek Familjen Helsingborgs uppdrag är att vara en viktig medspelare i samhällsutvecklingen och säkra framtidens biblioteksverksamhet genom att ta in nya influenser, hålla det positiva varumärket levande och etablera nya funktioner.

Bibliotek Familjen Helsingborgs samarbete ger styrka och energi till både utvecklingsarbete och den dagliga biblioteksverksamheten. Genom samarbetet vill vi ligga i framkant i biblioteksutvecklingen och också fungera som en inspirationskälla.

Verksamheten i Bibliotek Familjen Helsingborg utgår från det kommungemensamma arbetet i Familjen Helsingborg. Ledstjärnan för det gemensamma arbetet är "Bibliotek Familjen Helsingborg - livskraft i samtiden och framtiden". Arbetet bedrivs i enlighet med värdegrunden mod, mångfald, möten.

Samarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg bygger på en gemensam struktur och ett gemensamt utvecklingsarbete. Genom samarbetet stärks bibliotekens möjlighet att inspirera och främja läsandet, ge tillgång till information och digitala mötesplatser. Detta gör vi för alla med särskilt fokus på bibliotekslagens prioriterade målgrupper. Därigenom skapas förutsättningar för lärande, upplevelser och delaktighet i det demokratiska samhället.

Biblioteken inom Familjen Helsingborg verkar för att:

- bygga arbetet på invånarinvolvering
- stärka biblioteket som mötesplats
- optimera resursanvändningen för medieförsörjning gällande såväl digitalt som tryckt material
- utveckla det digitala biblioteket med den gemensamma webbplatsen som främsta verktyg

- tänka digitalt i allt vi gör och arbeta med att alla bidrar med innehåll till det digitala biblioteket
- förenkla arbete med interna rutiner och system till förmån för fördjupning av den utåtriktade verksamheten
- omvärldsbevaka och kompetensutveckla i linje med det strategiska och visionära arbete som pågår, samt utveckla det kollegiala lärandet.

15. Samverkan inom Regionen

I den regionala kulturplanen 2016-2019 lyfts bland annat fram vikten av att biblioteken erbjuder en öppen, offentlig och välkomnande miljö där människor kan arbeta, lära eller mötas. Vidare så blir då biblioteken en möjliggörare mellan människor, föreningar, företag, skola och förskola, och på så sätt kan biblioteket bidra till att stärka ortens attraktivitet och människors samhörighet och tolerans. Region Skåne har tillsammans med Svensk Biblioteksörening bidragit med medel i folkbibliotekens projekt Skaparbibblan som numera har implementerats i verksamheten. Genom Skaparbibblan har biblioteken i Örkelljunga kommun utvecklat en ny uppsökande verksamhet i lokalsamhället som berör folkbildning samt hittat nya kreativa samarbetspartner och odlar ny kultur tillsammans med intressenterna, oavsett kön, ålder, inkomst och ursprung. Utvecklingen fortsätter kontinuerligt tillsammans med lokalsamhället. Huvudbiblioteket i Örkelljunga har ett samarbete med SiS ungdomshem Ljungaskog, för att väcka läslust och sprida kulturintresset. På Ljungaskog vårdas flickor i åldrarna 16-20 år och de är omhändertagna med stöd av LVU, lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga.

16. Inriktning för folkbiblioteken

Genomförs inom ramen för årligen beslutade balanserade styrkort. Årliga verksamhetsmål för såväl folkbiblioteken hämtas ur kultur- och fritidsnämndens målstyrningsprocess

- Bibliotekens huvuduppgift ska fortsatt vara att stimulera intresset för läsning och litteratur bland barn, ungdomar och vuxna.
- Biblioteken ska minste en gång per år genomföra ett evenemang riktat till personer med läsnedsättning, där egen nedladdning av talböcker marknadsförs.
- I samverkan med SFI ska SFI-klasserna få erbjudande att delta i en biblioteksintroduktion en gång per år.
- Alla barn i åldern 0-1 år som bor i Örkelljunga kommun får på barnavårdscentralen ett presentkort på en bok från biblioteken som de får hämta ut under barnets första tid, på biblioteken.
- Alla barn som går i den kommunala F-skolan ska komma till biblioteken på boklek minst en gång per år.
- Alla barn mellan 8-16 år är inbjudna till läseklubbar eller annan läsfrämjande aktivitet för att inspireras och boksamtala på biblioteken eller annan plats i kommunen.
- Att öka antalet kulturarrangemang utanför biblioteksrummen och genomföra minst två varje år

- Genomföra minst två aktiviteter/år för att öka allmänhetens kunskap om källkritik, digital delaktighet och sociala medier-tjänster.
- Biblioteken i Örkelljunga ska genomföra 1-2 bokcirklar på vardera folkbiblioteksenhet per år.
- Biblioteken i Örkelljunga ska anlita författare, med prioritet verksam i Skåne, en till två gånger per år.
- Biblioteken i Örkelljunga ska erbjuda minst två forskarföreläsningar per år.
- Genomföra två medborgarinvolverade studier för att få invånarnas delaktighet i deras önskemål om biblioteken i Örkelljunga.
- Under 2018 ska biblioteken i Örkelljunga implementera en gemensam hållning gällande bemötande. Det rör intern och extern kommunikation, skyltning av medier och marknadsföring av verksamheten och vad bibliotek kan vara för något. Ett av verktygen som används, för att nå detta mål, är kommunikationsplanen som tas fram under 2018.
- Biblioteken i Örkelljunga avsätter varje år gemensamma utvecklingstillfällen, där bibliotekspersonalen kunskapsdelar, genomför utbildningssatsningar för att nå målen bättre. Genom olika projektansökningar gjorda av Örkelljunga kommun och gemensamt med Bibliotek Familjen Helsingborg ges möjligheter att utveckla kompetensen hos personalen. Under åren anordnas aktuella utbildningssatsningar inom kommunen, Bibliotek Familjen Helsingborg, Region Skånes Kulturförvaltning för att nå ökad kompetens till fördel för medborgarna.

17. Uppföljning och utvärdering

Biblioteksplanen ska kontinuerligt följas upp och utvärderas. När det årliga bokslutet görs och all statistik över året sammanställs ska också verksamheten samtidigt utvärderas med utgångspunkt i biblioteksplanen. Fyra år efter att biblioteksplanen antagit genomförs en större sammanställning av hur den har fungerat. Därefter utvärderas och revideras biblioteksplanen efter rådande situation. Ansvarig för att detta sker är bibliotekschefen. För att understryka det gemensamma ansvaret för folkbibliotekens och skolbibliotekens roll inom utbildningsväsendet bör presidierna i kultur- och fritidsnämnden och utbildningsnämnden träffas och gemensamt diskutera dessa frågor minst en gång per år. På tjänstemannasidan ska rektorer, utbildningschef och kultur- och fritidschef träffas minst en gång per år för att diskutera övergripande biblioteksfrågor.

Sara Olsson
Bibliotekssamordnare

Andreas Meimermond
Förvaltningschef

KF §20 KFN.2017.92 889

Folkbiblioteksplan 2018-2021

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar godkänna Kultur- och fritidsnämndens förslag om Folkbiblioteksplan 2018-2021.

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden har beslutat att fastslå en Folkbiblioteksplan för perioden 2018-2021 i enlighet med förvaltningens förslag.

Kommunfullmäktiges behandling.

Christer Unosson, KD, yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, vilket godkännes.

Beslutsunderlag

Protokoll 2018-02-07 - KS § 36
Protokoll 2017-12-07 - KFN §168
Förslag till biblioteksplan 2018-2021.pdf

*Expedieras till:
Kultur-och fritidsnämnden*

Justerandes
signatur

Utdragsbestyrkande